

in onbestemde richtingen; de boomleeuweriken (15 st.) bewogen zich naar Z.W. en de graspiepers (9 st.) naar N.O.

Op beide dagen vlogen de bonte kraaien naar N.O.

Ditzelfde verschijnsel is veelvuldig waargenomen in begin Maart 1931, toen zelfs hier te lande sneeuw en vorst hun intrede deden, hetgeen niet altijd het geval behoeft te zijn ¹⁾.

De opgevraagde weerkaarten over die data van de Bilt, toonen duidelijk een gebied van hoogen luchtdruk boven Zuid-Noorwegen en Denemarken met zeer lage temperatuur (-10°C.) in Z.-Noorwegen, welke weersgesteldheid een ontvlieden der vogels van dat gebied in Z.W. richting ten gevolge heeft, zoodat onze waarnemingen hierin hun verklaring vinden.

Daar „terugtrek” gewoonlijk in tegenstelling gebruikt wordt met hééntrek en dan gebruikelijk is voor een beweging náár het broedgebied toe, drukt dit woord niet uit, wat hier is geschied, (hetgeen met het Duitsche „Rückzug” wel het geval is). Naar analogie van het vreemde woord „retromigration” noeme men een door koude en voedselgebrek gedwongen aannemen van een richting tegengesteld aan den voorjaarstrek een „retromigratie”.

DEN HAAG, November 1933.

¹⁾ cf. Jaarverslag 1930/31 van het R.W., De Levende Natuur, 37, p. 60.

Korte Mededeelingen.

De barmsijs, *Carduelis flammea* subsp., niet te handhaven op de lijst der Nederlandsche broedvogels.

Zooals men in het vergaderingsverslag van 7 Januari 1934 (zie dit no., p. 170) kan lezen, was de heer HELLEBREKERS, in wiens bezit het „barmsijs”-legselsel, dat de heer PELLINKHOF in Juni 1922 bij Nijmegen verzamelde, overging, overtuigd, dat dit legselsel vrij zeker onjuist was gedetermineerd. Op advies van de vergadering zond hij het op aan Rev. JOURDAIN, die het onderstaande aan den heer HELLEBREKERS berichtte:

„After comparison with a fine series of nearly 40 „clutches of Redpolls from different parts of North & Central Europe and the British Isles, I can say definitely „that the two eggs have none of the characters of *C. flammea*

„(*Linaria*) and in my opinion are certainly those of the Linnet „(*C. cannabina*). Many species of Finch are difficult to distinguish with certainty e. g. eggs of Goldfinch (*C. carduelis*), „Linnet (*C. cannabina*) and Twite (*C. flavirostris*) all overlap „and cannot be distinguished with certainty. But luckily the „eggs of the Redpoll are very distinctive and though I have seen „hundreds of eggs I have never met with any of the typical „Linnet type.

„I think Mr. PELLINKHOF must have found a Linnets nest „in the dunes (niet juist, was bij Nijmegen; HELLEBREKERS) „and saw a pair of Redpolls close at hand and supposed that „they were the parents of the eggs.

„I regret that I cannot give a more favourable verdict on „the eggs, but as you know in science, we must record what is „true only.” F. C. R. JOURDAIN.

De barssijs kan dus niet op de lijst der nederlandsche broedvogels blijven gehandhaafd, al willen we hiermede natuurlijk geenszins uitspreken, dat moet worden getwijfeld aan de goede trouw van wijlen den heer PELLINKHOF. REDACTIE.

Nog een broedplaats van de baardmees, *Panurus b. biarmicus* (L.), in ons land.

Aan de broedplaatsen van de baardmees in ons land, waarvan ik een overzicht gaf in „Ardea” 17 (1928, p. 85—87), met een aanvulling in „Ardea” 18 (1929, p. 138—139), moet er nog een worden toegevoegd en wel de moerasgebieden in de gemeente Ambt-Vollenhove. Tijdens mijn bezoeken aan de purperreiger-nederzettingen aldaar, in het seizoen 1932, nam ik er op 3 verschillende data baardmeezen waar, en wel: op 5 Juni tweemaal 1 ex., die beide luid roepend snel overvlogen en den indruk maakten naar een nest met jongen te gaan; op 15 Juni op dezelfde plek weer 1 ex., dat eveneens roepend langs kwam vliegen, terwijl we toen later op den dag op een andere plek weer het geluid vernamen; tenslotte vloog ook op 26 Juli, bij ons laatste bezoek in 1932, een baardmees roepend over.

Ook in 1933, toen we slechts eenmaal in het terrein vertoefden, en wel op 16 Juni, kregen we 's morgens in weer een geheel ander gedeelte van het uitgestrekte gebied herhaaldelijk baardmeezen te zien en te hooren, en ook 's middags op weg naar de ons reeds bekende purperreiger-nederzettingen, was dit het geval.

Het leed dus geen twijfel of ook in deze omgeving was de baardmees broedvogel, evenals in de vroeger reeds genoemde localiteiten in N.W. Overijssel (meer noordelijk, bij Ossenzijl).

En positief bewezen werd het toen de heer TEPE en onze gids tenslotte na ons bezoek in 1933 een nest met groote jongen vonden, die bij hun nadering uit het nest sprongen, naar de gids mij in de Paaschvacantie 1934 mondeling mededeelde.

C. G. B. TEN KATE.

Vaal stormvogeltje, *Oceanodroma l. leucorrhoa* (Vieill.), bij Scheveningen.

Op 3 November 1933 werd bij Scheveningen een vaal stormvogeltje aangetroffen (♂), dat zich thans bevindt in de verzameling van het Museum voor het Onderwijs te Den Haag.

G. A. L. BISSELING en M. J. TEKKE.

Zie ook dit tijdschrift, 5, 1933, p. 86—87. (t. K.)

Welke subspecies van de zanglijster, *Turdus philomelus*, overwinteren in Nederland?

Baron SNOUCKAERT (Jaarber. Club v. Nederl. Vogelk., 5, 1915, p. 86) vermeldt onder *Turdus philomelus clarkei* Hart. o.a.: „Winterwaarnemingen zijn talrijk, maar, voor zoover ik „weet, is daarbij nog nooit uitgemaakt, welke subspecies het „gold.”

VAN OORDT en VERWEY (Voorkomen en Trek, 1925, p. 63) zeggen hieromtrent: „Onder de bij ons overwinterende zang-, lijsters werd *clarkei*, hoewel hij waarschijnlijk (zeldzaam) „overwintert, niet met zekerheid geconstateerd (VAN DER BURG „meent overwinteren van een paar broedvogels te Neder- „Hardinxveld te hebben vastgesteld).”

Omtrent *Turdus philomelus philomelus* Brehm vermelden de schrijvers o.a.: „Een klein aantal overwintert, vooral langs „den duinkant.”

Of deze mededeeling uitsluitend berust op waarnemingen dan wel op verzameld en behoorlijk onderzocht materiaal, wordt niet vermeld.

In Engeland overwintert een aantal van beide subspecies (c.f. Pract. Handb., p. 399—402).

In mijn collectie bevinden zich twee Nederlandsche wintervogels van de subspecies *clarkei*, nl.: ♂, 16 December 1916, Oostkapelle, Walcheren, prov. Zeeland (No. 1419) en ♂, 21 December 1928, Monster, prov. Zuid-Holland (No. 1784).

Dat *clarkei* dus wel degelijk, althans in het westen des lands, overwintert, is m.i. hiermede bewezen. P. A. HENS.

Aangetroffen geringde spreeuwen, *Sturnus vulgaris* subsp., en kokmeeuwen, *Larus r. ridibundus* L.

1. In den Haag werd op 28 Januari 1934 een spreeuw, *Sturnus vulgaris* subsp., gevangen, die aldaar overwinterde en in dien tijd ook zeker in de Boschjes van Poot overnachtte, dragende een ring: Rossitten F 125 162, als juv. doortrekker geringd op 23 Juni 1933 (vroeg!) in Windenburg, Kr. Heydekrug/Memelland, Oost Pruissen, 55° 9' N, 21° 16' O.

2. In den nacht van 16/17 Januari 1934 werd in de Boschjes van Poot, den Haag, een spreeuw, *Sturnus vulgaris* subsp., gegrepen, dragende een ring: Rossitten F 156 285, die als doortrekker in den nacht van 24/25 October 1933 aan de vuurtoren Funkenhagen bij Kolberg, Pommeren, Duitschland, 54° 12' N, 15° 36' O, was geringd.

3. In den Haag werd op 3 Februari 1934 in de Boschjes van Poot, den Haag, dood gevonden een spreeuw, *Sturnus vulgaris* subsp., met een ring: Rossitten F 156300, die als doortrekker op 25 October 1933 aan den vuurtoren Funkenhagen bij Kolberg, Pommeren, Duitschland, was geringd.

Waarschijnlijk hebben 2 en 3 de reis of een groot deel daarvan samen afgelegd.

4. Midden Januari 1934 werd in den Haag een juv. kokmeeuw, *Larus r. ridibundus* L., gevangen, met ring: Helgoland 564814, die als jonge vogel te Plön bij Kiel, Duitschland, 54° 22' N, 10° 7' O was geringd op 2 Juli 1933.

5. Op 3 Februari 1934 werd in den Haag een ad. kokmeeuw, *Larus r. ridibundus* L., gevangen, met ring: Helsingfors C 9016, die op 1 Juni 1930 in Wik bij Helsinki, Helsingfors, Finland, 60° 13' N, 24° 58' O was geringd.

Voor het Ringstation Wassenaar: J. C. KOCH.

Meerkoeten, *Fulica a. atra* L., midden in de stad.

Den geheelen winter heeft bij de Mauritskade ter hoogte van de Alexanderstraat (te den Haag) een paar meerkoeten gehuisd welke bijna even tam zijn als de vele hier voorkomende waterhoentjes. Zij zijn er nog steeds aanwezig tusschen meerdere eenden, en maken geen aanstalten om te vertrekken.

DEN HAAG, 3 Maart 1934.

S. SIXMA VAN HEEMSTRA.